

Jonge deerne verblind door dromen

door Sonja de Jong, kunst@ed.nl

Gaat *De Meeuw* van Tsjechov nu over blinde ambitie, ambitie waar alles (liefde en solidariteit) voor moet wijken? Of gaat het om de strijd tussen generaties, de oude generatie die plaats moet maken voor de aanstormende garde? Vele critici hebben er hun mening over gegeven en zijn het nooit eens geworden, maar voor regisseur Thomas Ostermeier van Toneelgroep Amsterdam steekt één thema boven de andere uit: liefde. Zijn belangrijkste troef daarbij is de jonge Vlaamse Hélène Devos (1989), die in de rol van Nina op magistrale wijze de vleesgeworden onschuld neerzet. Geen bijbedoelingen, geen slinkse opzet, het is slechts liefde wat zij uitstraalt.

Wat is ze mooi, de tengere Devos in haar grove blauwe

kaplaarzen, wat hunkert ze oprecht. Terzijde gestaan door het puikje van Toneelgroep Amsterdam: een schitterende Chris Nietvelt als de ouder wordende, egocentrische actrice Irina Arkadina, een mooi afstandelijke, spotzieke Hans Kesting als de schrijver Trigorin die verliefd wordt op Nina, maar niet van zins is om er zijn carrière en zijn relatie met Arkadina voor in de waagschaal te stellen, en een gekwelde Eelco Smits als Kostja, die van Nina houdt maar niet tot haar kan doordringen. Tsjechov schreef zijn verhaal in 1896. Op het landgoed van de oude Sorin (mooi en kwetsbaar neergezet door Hugo Koolschijn) brengen de actrice Arkadina en de schrijver Trigorin de zomer door. Arkadina's zoon Kostja droomt van een carrière als toneel-

schrijver, los van zijn dominante moeder. Maar een eerste poging met zijn buurmeisje Nina in de hoofdrol wordt gesmoord in commentaar van zijn moeder, die haar zoons creatie belachelijk maakt. Gekwetst trekt Kostja zich terug, maar het kan Nina's droom, weggkomen van de bekrompenheid van het platteland waar haar vader en stiefmoeder haar in een ijzeren keurslijf houden, niet verstoren. Door zich aan Trigorin te geven, hoopt zij vrij te worden. Maar Trigorin, een gevierd schrijver, is te laf om echt voor haar te kiezen. De belangrijkste gebeurtenissen: Nina's totale teloorgang, Trigorin's verraad, Kostja's uiteindelijke zelfmoord, liet Tsjechov niet op het podium spelen, maar slechts navertellen, als droge feiten die slechts het gevolg zijn van de

onbewuste keuzes die zij maakten. Het ging hem vooral om de karakters en wat hen drijft. Ostermeier laat zijn acteurs spelen op een podium op het podium, met daarachter oubollig ouderwetse, gebloemde campingstoeltjes. Zij stappen in en weer uit hun rol, en benadrukken zo de betrekkelijkheid van al dat aards gewoel. Terwijl twee witte kippen de hele voorstelling lang huise-lijk en onverstoortbaar in het laagje bruine aarde op het podium scharrelen, komen liefde, verraad, egoïsme en wanhoop voorbij. De kippen worden er niet warm of koud van. Een mooie symboliek. *De Meeuw* van Toneelgroep Amsterdam, vrijdag 20 en zaterdag 21 september, 20.30u, Parktheater Eindhoven.

Hans Kesting in *De Meeuw*.
Foto Jan Versweyveld